

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan svedčer, izimši nedelje in praznike, ter velja po počti prejemam za avstro-ugarske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četr leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld., 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četr leta 3 gld., 30 kr., za jeden mesec 1 gld., 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. na mesec, po 30 kr. za četr leta. — Za tuge dežele toliko več, kolikor poštnina znaša.
Za oznanila plačuje se od četristopne peti-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.
Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnštvo je na Kongresnem trgu št. 12.

Upravništvo naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Za slovenske ljudske šole na Koroškem.

Državni poslanci dr. Ferjančič, Klun in tovarisi so v seji poslanske zbornice dne 4. t. m. stavili do naučnega ministra naslednjo interpelacijo:

Občinski zastop in krajni šolski svet slovenske občine Globasnica na Koroškem sta neposredno pri visokem c. kr. naučnem ministerstvu vložila peticijo, naj se na ondotni ljudski šoli uvede slovenski učni jezik. C. kr. naučno ministerstvo je to peticijo poslalo c. kr. dež. šolskemu svetu koroškemu v kompetenčno rešitev in ta je z odlokom z dne 13. februarja 1892, št. 399 peticijo odbil zategadelj, „ker se je drugi, šolo vzdržajoči faktor, koroški deželni odbor, izrekel zoper vsebino in tendenco peticije“

Zoper ta odlok sta se imenovani korporaciji pritožili na c. kr. naučno ministerstvo.

Ker so vseled upliva c. kr. naučnega ministerstva koroška šolska oblastva od prej navedenega nagiba odklonitvi odmehalo, je c. kr. dež. šolski svet z odlokom z dne 21. avgusta 1892 št. 922, premenjajoč svoj odlok z dne 13. februarja 1892 razdelil dotej dvorazredno ljudsko šolo v Globasnicu v dve jednorazrednici, v takozvanu utrakovistično in slovensko, s skupnim vodstvom in sicer z ozirom na to, „da je v tem 58 posestnikov in roditeljev šolo obiskujocih otrok prosilo, naj ostane pri dosedanji jezikovni uredbi.“

Ne glede na sredstva, katera se porabljajo v slučajih, kadar so za uvedenje slovenskega učnega jezika prosili občinski zastopniki in krajni šolski sveti, da se posamičniki pregovore, naj se potegnejo za dosedanje uredbo, sklicujemo se na interpelacijo poslanca Šuklje, Klusa, dr. Ferjančič in tovarishev v 177. seji dne 5. decembra 1892, na katero še ni bilo odgovora, v kateri so se torej brez dvoma navajala goča fakta, invkaterise je vrla obvestila o kričečem slučaju, kako se je c. kr. krajni glavar Celovški postavil zoper slovensko ljudsko šolo.

Tudi zoper rečeno odločbo dež. šolskega sveta, s katerim se je šola razdelila, rekurirala sta krajni šolski svet in občinski zastop na c. kr. naučno ministerstvo in dokazovala, da za tako razdelitev ni

zakonitega uzroka, da v jednorazrednici ni moči dosegiti tistih uspehov, kakor v dvorazrednici, tem manj, ako uči na obeh šolah samo jedna učna moč, in da v občini ni nemških otrok, ki bi mogli obiskovati takozvano utrakovistično ali točneje rečeno nemško šolo.

Vzlic temu in ne čaka rešitve ministerijalnega rekursa, se je šola začetkom šolskega leta 1893 razdelila.

Utrakovistične šole se imenujejo na Koroškem tiste šole, v katerih se v zmislu ukaza dež. šolskega sveta z dne 26. septembra 1890, št. 1623 slovenski otroci v prvih dveh šolskih letih seznanijo s slovenskim in z nemškim jezikom, od tretjega leta naprej pa je nemščina izključni učni jezik, slovenščina pa se le tri ure na teden uči in sicer so te ure zadnje pri dopoludanskom pouku. Jasno je torej, da se te šole le abusivno imenujejo utrakovistične ali slovensko-nemške.

Občine in krajni šolski sveti, zahtevajoči slovenskih šol, precizujejo svojo zahtevo tako, da bodi slovenščina v vseh razredih učni jezik, nemščina pa začenši s tretjim šolskim letom učni predmet.

Da bi se napolnile utrakovistične šole, se rabijo najzanikanjejsa sredstva. Ne glede na prigovaranja, pretenja in zapeljevanja vseh vrst, upisujejo šolski voditelji vse tiste otroke, katerih roditelji rečejo, naj bi se otroci tudi nemškega jezika učili — v mislih imajo šolo s slovenskim učnim jezikom, na kateri je nemščina učni predmet — v utrakovistično šolo, dočim preostanejo za slovenske šole samo tisti otroci, katerih roditelji odločno vztrajajo pri zahtevi, naj njihovi otroci obiskujejo šolo s slovenskim učnim jezikom.

Šolskemu vodji v Globasnicu se je začetkom šolskega leta 1893 na ta način posrečilo v povsem slovenski občini Globasniki izmej 207 šolarjev načoviti 121 šolarjev za utrakovistično šolo.

Ko se je začelo šolsko leto, je učitelj več od roditeljev v slovensko šolo poslanih otrok zavrnil in domov poslal.

V zapisku šolskih zamud na tej šoli za čas od 7. aprila do 1. maja 1893 je vpisanih več otrok, pri katerih navaja učitelj kot uzrok zamude „reni-

tenco“, katere krajni šolski svet opriča z opomago, „da se otroci pošiljajo v slovensko šolo, da pa jih učitelji vedno zavrača, ker zahteva, naj obiskujejo utrakovistično šolo“, dočim okrajni šolski svet roditelje teh otrok obsoja na globo in v zapor, če, „da so se roditelji pri šolskem vodstvu izrekli za obisk utrakovistične šole“.

Razen teh in drugih nezakonitostij, ki se ne primerjajo samo na tej šoli, ampak sploh na ljudskih šolah v slovenskih krajih na Koroškem, se od krajnih šolskih svetov v teh krajih s pretenjem z globami zahteva, naj svoje dopise okrajnemu šolskemu svetu pišejo v nemškem jeziku ali slovenskim dopisom dodajajo nemške prevode, katera zahteva ni utemeljena niti v zakonih, niti v naredbah.

Z ozirom na to, da se zaradi nezakonitih in nenaravnih uredb na ljudskih šolah v slovenskih okrajih na Koroškem ondotno slovensko prebivalstvo že več let pri šolskih oblastih, pri c. kr. naučnem ministerstvu in v številnih peticijah na poslansko zbornico pritožuje;

z ozirom na to, da je l. 1891 posebna depuracija, sestavljena iz zastopnikov vseh delov slovenskega jezikovnega območja na Koroškem, neposredno pri c. kr. vladu na Dunaju prosila, naj se šolske razmere v tem jezikovnem območju zakonito uredi;

z ozirom na to, da zastopniki slovenskega naroda v tej visoki zbornici že leta in leta pojasnjujejo žalostne in nevzdržljive razmere glede slovenskih ljudskih šol na Koroškem, da so to zadnjic storili po poslancih dr. Gregorec in Robič v 282. seji dne 27. aprila 1894 in da so zahtevali odpomoči v interpelacijah, stavljenih v 46. seji dne 14. julija 1891 in v 177. seji dne 5. decembra 1892, na kateri še niso dobili odgovora, in z ozirom na to, da vsa ta prizadevanja še niso imela uspeha, vprašajo podpisanci Njega ekscelenco gospoda naučnega ministra :

- 1.) Ali hoče Njega ekscelanca preiskati nenaravne in nezakonite razmere na ljudskih šolah v slovenskem jezikovnem območju na Koroškem in
- 2.) če se izkažejo razmere resnično kot take

LISTEK.

Šolska slika.

Srbški spisal L. K. Lazarević. Preložil J. P. Planinski.

III.

(Dalje.)

Tu on še silnje udari po desnem volu. Vola hipoma potegneta. Pavao se prime za zadnjo os in sede nanjo, in zakliče, od daleč ozriši se nazaj, učitelju: — Zapomni si, učitelj, komu si dejal, da je živina!

Seljaki so sicer videli, da je ta učitelj vse kaj drugega od prejšnjega, in sodili smo vsi, da je učen človek, ali marali nismo zanj. Posebno ga je črnalo to, da ga pop niti v usta ni jemal.

Nihče ni občeval ž njim, izimši nekega Jerotija Kovačevića, kateri ga je zagovarjal in branil. Ta Jerotije je celo k njemu zahajal. Kaj sta govorila, ne vemo. Nekoč privleče Jerotije američanski plug in se hvali, kako ga je učitelj naučil. Ali ko ga zabode v krčevino, poči plug na dve polovici, kakor da je od leda. Jerotije psuje, kar mu na jezik pride, češ, da se dá on mčiti od koga, kateri ni pe oral, ni kopal. Tako tudi on ostavi učitelja njemu samemu in njega glavi.

Odslej je postal učitelj še bolj tih in osamel. Neki večer je pisal svojemu tovarisu: ... „Vse zaman! V narodu se ne dá nič napraviti. Poteguje se zanj, pišoč in govoreč, upropastil sem svojo karirijo in pal na to, da mi je biti učitelj!... Tu so se mi vsi poskusi izjavili. Narod je glup in zabit! Imajo ti popa, kateri še z dvema, tremi kapitalisti pritiska na polovico sela, a vse iz pobožnega nameua. On s temi kapitalisti izsesana seljaka — pospešuje njega glupost — ne da bi sam kaj delal!... Kar obupati mi je, zrotemu to krivico!...“

IV.

Petrov dan je napočil. Vsak dan smo pričovali, da sporoči Mara po voz. Ali Petrov dan na počti, a pisma od nje ni. Neki večer, tretji dan po Petrovem, vračajo se ljudje s polja, pa stoč pred sodiščem in se razgovarjajo nekaj o sušilnicah za sadje. Jaz sem bil z Radojem Nikodičem na lovu, in ko sva se vračala, pomešala sva se tudi midva meji narod. Mračilo se je že. V daljavi zapazimo voz. Kmet pogleda tje na ono stran, zamežkne z očmi in se trudi, da pogodi, kdo je. Kar tleskne z rokami: — Mara!

Mara! vzkliknemo vse, pisar pa biti kolikor more, da poroči popu.

Radoje izproži dvocevko. Pop hiti googlav vozu nasproti in ko voz postoji, razširi pop roke in ihti, vetrč pa se mu igra s sivo brado in z ono malo las na glavi.

Mara je sedela sama zadaj na vozu. Hitro vstane. Z levo roko prime krilo, z desno si snima klobuk z glave, prime se za lestvo in na lahko skoči na tla.

Pop jo prime z obema rokama za glavo in ji poljublja čelo, nam pa kapajo solze. Pozdravlja se z nami — kakšna je, komaj jo poznaš! A kadar komu izmej nas mladeničev podá roko, vsak ves zardi. Zbere se mnogo sveta, potem pa jo kakor nevesto spremljamo na popov dom. Pop niti ne more govoriti od veselja, samo oči si otira, in le starejši ljudje jo kaj povprašujejo, a mladim se je čisto zavezal jezik. Ni šala, kakor kaka gospa! Pa kakšna ji je ona oprava, in kako gre!...

Drugi dan je vstala, stopila na prag, pa gleda. Pop je bil že davno na vrtu, in vsak hip gre pogledat, ali je Mara že vstala. Pred zoro je bil lahek dež. Zemlja je bila povsod vlažna, a z murve nasproti vrat še niso izhlapele deževne kapljice, in ko jih je obisalo jutranje sonce, svetijo se kakor lestenec v mestni cerkvi. Na bukvi kljuje detal, a z oreha se mu odziva žolna. Solnce blišči, a oblaki se razhajajo. (Dalje prih.)

— o čemur ne dvomimo — ali hoče poskrbeti, da se ljudska šola v tem jezikovnem območju uredi na jedino pravi in tudi od Njega ekselencija za to priznani podlagi, da se namreč slovenski materni jezik otrok uvede kot učni jezik.

Na Dunaji, 4. maja 1894.

Ferjančič, Klun, Čestmir Lang, Alfred Coronini, Pfeifer, dr. Šamánek, Spinčič, dr. Pacák, Šuklje, Kušar, Perič, Dapar, Hajek, dr. Slavík, Globočník, dr. Fořt, Povše, dr. Gregorčič, Naber goj, dr. Kramar, Robič, dr. Gregorec, dr. Blažek, dr. Herold, dr. Kaizl, dr. Šil, Sokol, Sehnal, dr. Slama, dr. Dyk, Purghart.

Državni zbor.

Na Dunaji, 4. maja.

V današnji seji rešila je zbornica zakonski načrt glede olajšil pri posojilu mesta Dunajskega v znesku 35 milijonov krov in potem nadaljevala razpravo o proračunu finančnega ministerstva.

Začetkom seje odgovarja minister notranjih del marki Bacquebem na interpelacijo glede postopanja političkih oblastev pri delih za rešitev zajetnikov v Luglochu. Minister navaja, kaj se je vse storilo, opravičuje prizadete političke organe, da so vse storili, kar je bilo mogoče, če pa so stvar morda nekoliko narodno začeli, je upoštevati, da še niso bili v takem položaju, in izreka mnenje, da zajetnikov ni več rešiti.

Ministrov odgovor ni naredil dobrega utisa. Po sodbi poučenih poslancev in strokovnjakov niso rešilno akcijo vodeči politički organi storili tega, kar bi bili mogli in morali, in zato misljijo nemški poslanci iz Štajerske stvar pri drugi priliki obširne pojasnititi. Po ministrovem odgovoru se je začela razprava o zakonskem načrtu glede olajšil pri Dunajskem posojilu v znesku 35 milijonov krov.

Posl. Exner govori proti predlogi, ker vlada ni ustregla vsem, v tem oziru izrečenim željam Dunajskega mesta. — Posl. dr. Lueger govori v istem zmislu in zavrača trditev, da so razmere na Dunaji jako dobre, kajti dohodki bi se dali k večjemu pomnožiti, če bi se židom naložl poseben davek. — Finančni minister Plener odgovarja predgovornikoma, dokazuječ, da je vlada faktično ustregla vsem željam Dunajsko občine glede tega posojila. Ko so še posl. Suess, Lueger, Blažek in poročevalci Gniewosz govorili, začela se je specijalna debata, pri kateri je posl. Kronawetter vlado strahovito napadal.

Zbornica je potem predloga odobrila in nadaljevala razpravo o proračunu finančnega ministerstva in sicer o točki „kolki in pristojbine“.

Posl. dr. Kronawetter je utemeljeval rezolucijo glede premembe pristojbinskega zakona, posl. Hagenhofer je tožil, da nižja davčna oblastva z davkopalčevalci gro do ravnajo, posl. Gessmann pa je govoril za odpravo časniškega kolka, dokazuječ, da je pobiranje časniške kolkovine največja krivica, ker je večina listov pasivna, dažava se pa vender ne sramuje, vzeti jim petindvajset odstotkov brutto-dohodkov. — Ker je bilo le malo poslancev v zbornici, predlagal je posl. dr. Lueger konec seje, podpredsednik Abramovicz pa ni hotel dati tega predloga na glasovanje niti konstatovati neslepčnost, nego je dal besedo posl. Pininskemu, vsled česar je nastal jako buren pripor. Posl. Pininski je dokazoval, da je premembra pristojbinskega zakona neobhodno potrebna in rekel, da bi koalicija mogla v tem oziru kaj koristnega storiti. Zato je obžalovali, da izvestni listi trde, da je meji koaliranci mnogo nasprotnikov koaliciji, saj mora biti ta in oni prijatelj koalicije, pa ima pri raznih vprašanjih vender svoje mnenje. — Posl. Hauck je omenil dogodbe v tiskovnem odseku in rekel, da se časniški kolek samo zato ne odpravi, da se židovskim listom ohrani monopol. — Posl. Wrabetz je govoril tudi proti časniškemu kolku in priznal, da ga vlada sedaj ne more odpraviti, ker dotičnih dohodkov ne more pogrešati. Govorila sta še posl. Gniewosz in dr. Kaizl, potem pa se je vršilo glasovanje in so se vzprejela v razpravi stoječe proračunske točke.

Pri razpravi o proračunski točki „loterija“ govoril je posl. dr. Roser in navajal vzglede, kake posledice ima ta uredba.

Pri točki „mitnice“ ena se je daljsa debata, potem pa je zbornica vzprejela vse v razpravi sto-

ječe točke in s tem končala debato o proračunu finančnega ministerstva.

Prihodnja seja bo v tork.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani, 7. maja.

Kriza v Hohenwartovem klubu.

Sobotni „Slovenec“ prenenil je svoje čitatelje s člankom, v katerem naravnost obsoja postopanje slovenskih koalicancev. „Slovenec“ piše glede že rešene krize v Hohenwartovem klubu: „Ni nam znano, kako da so razen Hohenwarta glasovali slovenski poslanci v tej zadevi v klubu, vendar smo mnenja, da so tudi v tem vprašanju, kakor doslej v drugih, solidarno postopali z nemškimi konservativci. Izjavljamo pa tukaj odkrito in naravnost: Dan za dnevnem se nam manjša tudi tista mrva zaupanja, katero smo še do sedaj imeli v koalicijo. Dogodki zadnjih tednov so nam zato povoda — preveč! Dva poslance Treuinfels in Pininski držala sta se sramotljivo sicer, a vendar jasno poudarjati krščansko vzgojo, a sta bila brezozorno napadana od koalicancev, ki se pa sami sedaj oblastno pripravljajo slovenso obhajati 25letnico novega šolskega zakona. Krščanski poslanci torej niti govoriti ne smejo za versko šolo, dočim je liberalcem še vedno in veljavni in proslavlji mojverska šola! — V narodnem oziru smo tam, kjer smo bili; v gospodarskem oziru pa vse vlada in odločuje veliki kapital v škodo ljudstev. Naše krščansko-socijalno stališče nam prepoveduje kakorkoli sodelovati pri sistemi, katera je nam katoliškim Slovencem v mnogem oziru kvarljiva. Kaj da pride, ne vemo, a to vemo, da valutna preosnova se ne vrši v prospeh države in njenih narodov, marveč le v prospeh velikega kapitala in zato obžalujemo, da uprav slovenski zastopnik grof Hohenwart s krizo, katero je provzročil v svojem klubu, ovira prosti postopanje krščansko-socijalnih poslancev svojega kluba.“ — „Efinost“ piše o postopanju slovenskih koalicancev: „Ti naši koaliranci res ne vidijo in ne slišijo drugega več nego koalicijo. Kaj njim do tega, da nameravana preosnova valute utegne postati osredpolna za vso državo, kaj njim do tega, da se te preosnove vesele le židovski kapitalisti — general Hohenwart hoče tako, pa: basta! Kako opravičijo ta svoj korak?! S svojim „konservativmom“ nam nikakor ne smejo priti z ozirom na okolnost, da so nemški konservativci odločni nasproti preosnove valute. Slednjič se morajo odpreti oči slednjemu, tudi najponižnejšemu in najzaupljivejšemu volitcu slovenskemu, da ti naši koaliranci dajejo vladis svoje glasove, volilcem pa lepe besede in k večjemu tudi — lepo pobarvana državnozborska poročila.“

Državni zbor.

Presidij poslanske zbornice in parlamentarna komisija koaliranih strank se trudi na vso moč, da bi poslanska zbornica dognala svoja dela do konca meseca maja. Zato se je določilo, da bo tekem tega meseca še devetnajst sej. V tork, sredo in v četrtek bo razprava o valutnih predlogah, od 12. do 14. bodo binkoštai prazniki, dne 15. in 16. pridajo na vrsto trgovinske pogodbe in lokalne železnice, naslednji štirje dnevi se bodo porabili za rešitev proračuna trgovinskega ministerstva, daljnji trije dnevi pa za proračun poljedelskega ministerstva. Dne 25. in 26. se bodo razpravljalo o noveli k tiskovnemu zakonu, če pride sploh na vrsto, kar pa skuša vlada preprečiti, potem pa pride na vrsto proračun pravosodnega ministerstva in nekatere manjše predloge.

Poljaki in valutne predloge.

V soboto zvečer se je sešel poljski klub, da se posvetuje o valutnih predlogah. Na sejo je prišel tudi finančni minister Plener in svoje predloge opravičeval v dve urki trajajočem govoru ter končno sicer po ovinkih ali vender za razumevanje dovolj jasno stavl kabinetno vprašanje. Klub se ima danes posvetovati o predlogah in skleniti, kako mu je glasovati. Opozicija ima doslej 22 glasov na svoji strani in torej proti večini ne more ničesar opraviti, zlasti ker je priskočil gališki namestnik Badeni vladni na pomoč. Klub bo torej glasoval za vladne predloge.

Malorusko gibanje.

Te dan je bil v Lvovu občni zbor maloruskega političnega društva „Narodna Rada“, katerega so se udeležili tudi maloruski poslanci Romačuk, Barvinški, Vahnjanin, Savčuk in drugi. Zbor je koaliciji naklonjenim poslancem izrekel nezaupanje in vzprejel rezolucijo, naj se vsi narodni elementi združijo na vkljuno delovanje zoper koalicijo.

Ogerski državni zbor.

Poslanska zbornica je v zadnji seji brez debate, katere so se vladni krogi silno bali, odobrila peticijeskega odseka, da se peticije glede repatriiranja Lajčka Kossutha denejo v arhiv, ker ni več povoda, baviti se z njim. — V magnatski zbornici se je danes začela razprava o zakonskem predlogu glede civilne poroke.

Vnanje države.

Sodbe o Milanu.

Glasilo sedanje srbske vlade, „Red“, primerja Milana pravičnemu Aristidu, katerega so bili Atenjani iztrirali, in pravi, da je imel kraj pravico, pomilostiti Milana, ker so bili zoper Milana izdani zakoni zanj kazeni. — V očigled takemu cenzusu pač ni neopravičeno, če trdje radikalni listi, da se v Srbiji širi javna demoralizacija z najvišjega mesta. — Peterburške „Novosti“ pravijo, da mlademu kralju ne preostane drugega nič, kakor zadnji korak — odpovedati se kroni in prisjeti Milenu zvestobo, to je, novič uprizoriti Milanovo komedijo iz leta 1889. Milan se je bil prostovoljno odpovedal prestolu in vsem svojim pravicam kot član vladajoče rodbine in srbski državljan. Ta abdikacija se je uzaknila, če pa je ta zakon kralj razveljavil, kršil je ustavo. Radikalci in liberalci bodo imeli težko stališče, ker ima Milan na svoji strani vojsko in avstrijsko pomoč. Pri vsem srbskem prevratu so avstrijski agenti igrali odločilno ulogo, das niso stopili izza kulisa.

Vnana politika Italije

Te dni je bila v italijanski zbornici velika debata o trozvezni in o vnanji politiki. Tudi Crispi je govoril in sicer jako zanimljivo. Rekel je najprej, da ima trozvezza samo defensiven namen, potem pa je dokazoval, da bi Italija svoje vojske ne smela zmanjšati, tudi če bi izstopila iz trojne zvezze, zakaj če bi iz te zvezze stopila in zmanjšala vojsko, bi se Francija zanj ne misila, dočim bi na vzhodu nastala zanj velika nevarnost. Ako bi Italija imela malo vojsko, bi v slučaju evropskega konflikta moral plačati troške. Leta 1866. je bila pri Kustoci in pri Visu premagana, ker ni imela zadosti velike vojske in zategadelj ni dobila vzbudnih Alp. Reagiral je tudi na trditev nekega poslance, da mora Avstrija razpasti, rekel, da je naša monarhija vojaško in politično tako močna, da na to pač ni misli. V slučaju razpada pa bi nastala s tem za Italijo velika nevarnost, ker bi se posamezni narodi ne mogli ubraniti vnašnjih nasprotnikov, in bi vsled tega padla Italija pred Orientom braneča trdnjava. Tudi vprašanje o splošnem razročenju in o ustanovitvi međunarodnega mirovnega razsodnišča je prišlo v razgovor. Neki poslanec je bil namreč predložil resolucijo v tem zmislu, Crispi pa jo je odklonil in pri tej prilikti povedal sebi in svojemu stališču v opravičenje, da se je že leta 1877 na prošnjo Gambette pogajal z Bismarckom glede splošnega razročenja, da Bismarck ideji sami pač ni bil nasproten, nje izvršite pa zmatral za neizvedljivo.

Prevar pri Rimski banki.

V znani afere radi prevar pri Rimski banki, v katero afero so zapleteni tudi razni aktivni politiki, ministri in poslanci, začela se je te dni kazenska obravnava. Vlada je storila, kar je bilo mogoče, da prepreči škandal in to ujeno prizadevanje je bil uzrok, da se je kazenska obravnava zoper zatoženega guvernerja Tanlonga in njegove sokrivce toliko časa odkladala. Tanlongo tudi neče imenovati nobenega imena. Pravi, da je dal svoja dokazila sbraniti kardinalu Schiaffisu, da pa so najvažnejša izginila. Sicer pa ne prizanaša nikomur in je bivšega ministerskega predsednika Giolittija že močno kompromitiral.

Domače stvari.

(Slovenska Matica.) Na dnevnem redu letosnjega občnega zbera so tudi dopolnilne volitve v odbor. Kandidatje, katere priporoča Matičarjem več društvenikov v izvolitev, so sledeči gospodje: 1.) dr. Dolenc Hinko, c. kr. dež sod. tajnik v Ljubljani; 2.) Kersnik Janko c. kr. notar in graščak na Brdu; 3.) Koblar Anton, kurat v prisilni delavnici in muzejski arhivar v Ljubljani; 4.) dr. Lampé Frančišek, sem. profesor in ravnatelj „Marijanšča“ v Ljubljani; 5.) Levec Frančišek, c. kr. real. profesor v Ljubljani; 6.) dr. Serneč Josip, odvetnik, dež poslanec in posestnik v Celji; 7.) Šuman Josip, c. kr. dež. šolski nadzornik v Ljubljani; 8.) dr. Šust Ivan, stolni prošt v Tretu; 9.) dr. Tavčar Ivan, odvetnik, dež. poslanec in posestnik v Ljubljani — vsi že dozdaj Matičini odborniki in 10.) Žumer Andrej, mestni nadučitelj-voditelj in c. kr. okrajski šolski nadzornik v Ljubljani na mesto pokojnega odbornika Ivana Tomšića.

(Bivši „Slovenijani“ v Ljubljani) sestali so se v soboto zvečer „pri Slonu“ v prijateljsko družbo, — spominat se tistega lepega časa, ko so v najlepši mladosti zbrali se v „Sloveniji“, katera je tudi v istih urah na Dunaji praznovala s komersom petindvajsetletnico svojo. Nastala je družba, kakor je poudarjal g. dr. Majaron v svojem ogovoru, brez posebnih vabil in brez oficijalnega programa, pač pa zato, ker se vsak rad spomina prvega društva, katero se mu je odprlo, ko je zabil zlato akademisko svobodo. In to je bila udeležnikom vsem Dunajskim „Slovenijam“. Zbralo se jih

je 25, tako da so bili zapored zastopani skoro vsi letniki od prvih dñij „Slovenije“ počenši do najnovjšega časa. Dva ustanovitelja gg. profesor in šolski nadzornik Fran Levec ter polkovni zdravnik dr. Staré sta pričela vrsto, a zaključila sta jo sedanja člana gg. jurista Ravnihar in Vencajz. Večer je izpolnil svoj namen; iz kraja bolj resnega značaja presadil je pologoma vse na polje šegavosti, katero se je odpiralo leto za letom pri neoficialnih delih „Slovenijin“ sej. Pred vsem se je odobrilo nekaj nasvetov g. dr. Majaronu: odposlal se je brzjavni pozdrav na Dunaj „Slovenijemu“ komersu in nabrao se je za „Slovenijo“ 150 kron. Osobito pa se je z veseljem vzprejel predlog, da bodi predsednik temu večeru soustanovnik „Slovenije“ gosp. prof. Levec. Letá je potem ves večer porabil vsako priliko, da je pripovedoval mične dogodbine iz slovensko-dijaških krogov svoje dobe, dogodbine, ki so vzbujale neprestano veselost. Vzlasti pa je zanimal njegov prvi govor, v katerem je popisoval postanek „Slovenije“. S tem je bila tudi v zvezi prva njegova, oduševljeno vzprejeta napitnica: slovenskemu narodu! Drugih udeležnikov zdravice so prav tako spominjale na jedno ali drugo dogodbo zadnjih 25 let „Slovenije“. Napivali so g. stud. jur. Ravnihar starejšinam, gosp. dr. Marolt predsedniku večera, g. dr. Kušar značajnosti, g. prof. Stritof navzočnim bivšim predsednikom „Slovenije“ (gg. prof. Levec, notar Gogola, dr. Volčič, dr. Majaron, dr. Babnik, dr. Kušar, avsk. Regally), g. dr. Vilfan narodni zvestobi, g. Karol Pleiweiss „Sloveniji“. Za „židamo voljo“ pa je najbolj skrbel g. dr. Kušar, ki je najprvo čital svoj zapisnik o „zadnji“ seji „Slovenije“ v nebrojnih okroglih verzih, a tekom večera sploh družbe iz smeha in iz preteklih „let nerodnih“ izpustil ni. Da tudi petja mankalo ni, to je po sebi umetno. Sploh bilo je tako, kakor „njega dñi“, s spomini na „Slovenijo“ pomladi se vsak njen bivši član, — in sobotni družbi želimo, da bi se prav tako pomlajena našla ob „Slovenije“ petdesetletnici!

(Dnevi red seji občinskega sveta Ljubljanskega,) v torek, 8. dan maja 1894. ob 6. uri zvečer, v mestni dvorani. I. Označila predsedstva. II. Pravnega in personalnega odseka poročilo o rezultatu letošnjih dopolnitvenih volitev v mestni zastop. III. Stavbinskega odseka poročilo a) o predlogu gledé otvoritve ceste med Velkovrhovim in Suyerjevim posestvom na Resljevi cesti; b) o Kocmurgevi izjavi gledé zazidanja gorenje parcele Jalenovega posestva na voglu Resljeve ceste in Poljskih ulic; c) o V. Treota ponudbi gledé nakupu dvéh občinskih stavišč. IV. Šolskega odseka poročilo a) o določilih, kako se oddajaj ustanova letnih 250 gld, osnovana 1881. l. za obiskovanje kake više obrtne šole; b) o računu vodstva I. mestne deške ljudske šole gledé porabe dotacije za vzdrževanje šolskega vrta v šolskem letu 1892/3.; c) o istega vodstva računu gledé porabe dotacije za stalno razstavo učil 1893. leta; V. Policijskega odseka poročilo a) o vabilu na higijenični kongres v Budimpešti; b) o računih za zdravila nabavljeni mestnim ubogim 1893. leta. VI. Vodovodnega upraviteljstva predlog, da se podaljšaj jedna vodovodna cev pri mestni graščini Podturnom do ondotaega gospodarskega poslopja. Tajna seja.

(Zadušnica za cesarico Marijo Ano.) V Ljubljanski stolni cerkvi bila je dnes ob 10. uri dopoludne slovenska črna maša za leto 1884. umrlo cesarico Marijo Ano. Cerkvene slovesnosti udeležili so se civilni in vojaški dostojanstveniki, zastopniki raznih korporacij in mnogo pobožnega občinstva.

(„Radoju“) pristopila je za ustanovnico „Notranjska posojilnica“ v Postojini. „Vivat sequens“!

(Za železnico iz Škofje Loke v Gorico.) V seji državnega zборa dne 2. t. m. izročil je posl. dr. Gregorčič peticijo, v kateri prosijo podpisanci, da bi se popolnila državna železnica s progo Škofja Loka-Gorica. Peticija ima podpise občin: Škofja Loka, Poljane, Trata, Oselica, Žire, Dole, Črni vrh, Godovič, Vojsko, Čekovnik, Spodnja Idrija, Cerkno, Šebrelje, Št. Viška gora, Ponikva, Sv. Lucija pri Tolminu, Volče, Ročinj, Kanal, Deskla, Grgar, Čepovan, Šolkan pri Gorici, — dalje podpis c. kr. rudniškega vodstva v Idriji in okrajskih cestnih odborov v Škofji Loki, Idriji, Cerknem in Kanalu pri Gorici.

(Izlet pevskega zboru „Glasbene Matice“) je privabil včeraj popoludne mnogo gg.

pevk in pevcev ter družib članov „Glasb. Matice“ in priateljev slovenske pesmi v prijazne Dolnice pri Utiku. Pri „Miklavu“ bilo je dobro poskrbljeno za razna okrepčila, za katera sta poleg domačega krčmarja skrbela še dva marljiva ambulantna prodajalca iz društvenih krogov. Moški pevski zbor je zapel nekoliko točk, na podu pa se je plesalo ob zvokih harmonike prav po domače. Prosta zabava na senožeti je vzbujala mnogo smeha. Ob 7. uri odrinila je družba večinoma peš po drugem potu zopet proti domu.

(Gospa Boršnikova in gospod Boršnik) zapustila sta v soboto Ljubljano in se preselila na Hrvatsko. Da se jezikovno osposobita za svojo karijero na hrvatskem odru, mislita se čez poletje nastaniti v Glini, kjer se govori klasična hrvaščina. Slovensko gledališče je izgubilo že njima svoja najspodbnejša člana, ki sta je dičila mnogo let s svojim umetniškim delovanjem. Mi jima želimo obilo sreča na novem potu!

(Izlet.) Učenci druge mestne deške šole v Ljubljani napravijo v sredo dne 9. t. m. pod vodstvom svojih učiteljev izlet na Rožnik. Tu se bodo udeležili službe božje, potem pa bodo raznovrstna zabava ter pogoščenje mladih izletnikov. Dan je po-uka prost.

(Prve črešnje) so prinesle Vipavke minul. teden na Ljubljanski somenj. Prodajajo se zdaj po 50 do 60 novčičev kilogram. Kakor se čuje, jih bodo letos precej obilo.

(Vreme.) V soboto popoludne nastalo je v Ljubljani bladno vreme in proti večeru je celo začel po malem naletavati sneg, ki pa je kmalu zopet ponehal. V raznih krajih pa je moralno snežiti, ker se je temperatura prav čutno znižala. Včeraj je bil prav lep solnčen dan, danes pa se je zopet prevrnilo vreme in dežuje skoraj ves dan.

(Hroščina Ljubljanskem Rožniku) okoli Drenikovega vrha, kjer jih je vedno največ, se tako pridno uničujejo, da je ves pot kar posut že njimi. Jutranji obiskovalci Rožnika, meji temi pa najbolj Ljubljanski brvci tresejo jih potoma vsaki dan kakor čeplje z dreves, a vendar nebrojni množini ni konca ne kraja.

(Požar na Vrhniku.) Včeraj zjutraj ob starih vnela se je na Vrhni gospoda Josipa Lenarčiča tovarna za lesne izdelke na doslej neznan način. Predno je mogla priti pomoč, bila sta v ogaji dva dela prednjega trakta. Nevarnost za vse poslopje, katero je bilo polno surovih lesnih zalog in gotovih izdelkov, bila je tako velika. Le napornemu in vztrajnemu delovanju Vrhniških in Vrdskih gasilcev se je zahvaliti, da je bil obvarovan skaze parni stroj in ostali trakt tovarne: gospoda Lenarčiča bladnokrvnosti pa, da se je zbraunila eksplozija parnega kotla. Škoda je prav izdata. Tovarna je bila pri banki „Slaviji“ zavarovana.

(Nov poštni in brzjavni urad.) Dne 5. t. m. se je v Dobu na Kranjskem odprla brzjavna postaja z omejeno službo, zvezana s poštnim uradom.

(Pedagogiško društvo) bode dne 10. t. m. ob 10. uri dopoludne zborovalo v Kostanjevici z nastopom vzporedom: 1.) Nagovor gospoda predsednika v spomin o štiridesetletnici poroke Nj. Veličanstev. 2.) Govor gosp. J. Bezla „O risanji zemljevidov“. 3.) Društvene zadeve. 4.) Nasveti. Kobilni udeležbi vabi odbor.

(Bolezen mej raki,) takozvana „račia kuga“, jela se je močno širiti po večjih in manjših vodah na Dolenjskem, in treba bude mnogo napora, da se odpomore temu neugodnemu stanju rakov. Pa tudi drugod po deželi ginejo od dne do dné bolj, deloma z bog bolezni, deloma zaradi požrešnih rib, ki uničujejo mladi zarod.

(Potrijen zakon.) Nj. Vel. cesar je potrdil načrt zakona, ki ga je sklenil deželní zbor Štajerski, da se prenarejajo nekatere določbe dež. zakona z l. 1866 glede naprave in vzdržavanja neerarskih javnih cest in potov.

(Sneg) V soboto opoludne začelo je snežiti po spodnjem Štajerskem v hribih, pozneje pa tudi v ravnini in po dolinah. V Savinjski dolini in v višji ležečih dolinah je škoda precej velika. Mnogo sadnega drevja, ki je najlepše kazalo in bilo ravno v polnem cvetu, je uničenega vsled nastalega mrazu. Tudi v Celji in okolici je sneg pobelil in je temperatura padla prav nizko.

(Furlanska lokalna železnica) se bodo odprla ob določenem času, to je dne 20. t.

m. Na povabilo upravnega odbora železnice se boda slavnosti udeležila trgovinski minister grof Wurmbrand in sekcijski načelnik pl. Wittek. Tudi minister marki Bacquehem utegne priti k otvoritveni slavnosti.

Razne vesti.

(Zajetniki v Luglochu.) V soboto je bilo teden dni, odkar je budournik zaprl sedmim Gradčanom izhod iz Luglocha. Poizvedbe so dograle, da so nevrečniki imeli le malo živeža sobo. Vsa rešilna akcija se je vrnila tako nerodno, da že ni bilo upanja na rešitev, dokler niso prišli vojaki na pomoc. V soboto so došli pionirji in, opustivši zamudno in nesigurno napravljanje jezov, začeli takoj delati poseben rov v jamo. Paralelna s strugo budournikovo jeli so z dinamitom razstreljevali skalovje. Delo je dokaj hitro napredovalo in sodi se, da so se rešili zajetniki, če so sploh še živi, ali nočoj ponoči, ali pa se rešijo danes (Glej brzjavke.)

(Ubezel omladinec) V pravdi zoper omladince in cintumaciam na 14 mesecov ječe obsojeni urarski pomočnik E. Hoch, ki je pobegnil pred glavno obnavljanje, je pisal te dni iz Alžerja, kjer služi v francoski legiji tujcev.

(Obsojen izdajatelj ponarejenega avstrijskega devařa.) Sodišče v Vidmu (Udine) je obsojilo nečega Franca Zucca na 35 mesecov ječe, 1000 lir globe in na dveletno policjsko nadzorstvo, ko bodo prestal kazen, ker je izdaval ponarejene avstrijske petdesetake.

Brzjavke.

Dunaj 7. maja. Od namestnika Kubecka došlo je danes dopoludne cesarju brzjavno poročilo, da so vsi zajetniki v Lueglochu rešeni. Jednako poročilo je dobil Graški poslanec dr. Hoffman-Wellenhof. Zajetnike je rešil gozdni pristav Putick iz Ljubljane, katerega je bilo poljedelsko ministerstvo poslalo na lice nesreče. Rešenci so bili popolnoma pri zavesti ali od gladu povsem onemogli. Čim so se okrepčali, pokleknili so in poljubili zemljo. Sestanek z njih rodbinami je bil silno ganljiv. Vsem navzočnikom so stopile solze v oči.

Dunaj 6. maja. Sinočni komers „Slovenije“ v proslavo petindvajsetletnice njenega obstanka je bil dokaj sijajen. Udeležencev bilo nad 200, meji njimi poslanci Ferjančič, Spinčič in Pfeifer, notar Plantan iz domovine, mnogo slovenskih in slovanskih odličnjakov z Dunaja ter zastopniki vseh Dunajskih slovanskih akademičnih društev, razun Poljakov. Brzjavnih pozdravov došlo je dvanajst, a odposlal se je jeden bivšim, v Ljubljani zbranim „Slovenjanom“. Cela vrsta govorov. Poseben utis so napravili govorji: poslancev Ferjančiča in Spinčiča, Dunajskih odvetnikov Hrvata pl. Kozića in Čeha Lenocha ter profesorja filozofije v Moski, V. Istrina. Danes je izlet v Neuwaldegg.

Dunaj 7. maja. V poljskem klubu je bila radi valutnih predlog ostra, 5 ur trajajoča debata. Posl. Pininski je predlagal, naj se valutne predloge odlože za nedoločen čas, vsled česar je navzočni minister Jaworski izjavil, da odstopi takoj, če se predloge ne odobre. Klub je s 24 proti 11 glasom odklonil predlog Pininskega in vzprejel predloge za podlago specjalni debati.

Dunaj 7. maja. Večina tiskovnega odseka se je izrekla za vladne predloge glede premembe tiskovnega zakona.

Dunaj 7. maja. Bukovinski dež. predsednik baron Kraus je prosil za umirovljenje.

Gradec 7. maja. Na gradu se je razobesila bela zastava v znak, da so zajetniki v Lueglochu rešeni.

Budimpešta 7. maja. Magnatska zbornica je danes začela razpravo o civilnem zakonu. Kardinal Vaszary je predlogo odločno pobijal. Obe stranki sta številno zastopani. Galerije so natlačene.

Črnovice 7. maja. Za včeraj določeni meeting Rumunov, na katerem se je imelo protestovati zoper preganjanje ogerskih Rumunov, je vladu prepovedala.

Beligrad 7. maja. Ker je radi kraljeve ukaza glede Milana nastal meji vladu podpirajočimi naprednjaki in liberalci konflikt, sklenila je vladu izredne naprave.

Peterburg 7. maja. Govorce o pričevanju Koburžana in bolgarske vlade Rusiji se oficijno odločno prerekajo.

